

Regelink
Ecologie & Landschap

Soortgericht onderzoek beschermde flora en fauna

BEFU Terrein Liesbosweg Utrecht

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling

In opdracht van Gemeente Utrecht

Naam opdrachtgever

Rapportnummer RA19041-01

Status rapport Definitief

Datum oplevering rapport 19 december 2019

Aantal pagina's 22

Collegiale toets

Wijze van citeren , 2019. Soortgericht onderzoek beschermde flora en fauna BEFU-terrein Utrecht. Rapport RA19041-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Gerrit Zegelaarstraat 1
6709 TA Wageningen
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

---

1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doel	6
1.3 Leeswijzer	6
2. Werkwijze en inspanning	7
2.1 Vleermuizen	7
2.2 Jaarrond beschermde nesten	7
2.3 Utrechtse soortenlijst	7
2.4 Volledigheid inventarisatie	8
3. Omschrijving onderzoeksgebied	8
3.1 Ecotopen	9
4. Resultaten	11
4.1 Vleermuizen	11
4.2 Jaarrond beschermde nesten	12
4.3 Utrechtse soorten	12
5. Effectbepaling	13
5.1 Wet natuurbescherming	13
5.2 Utrechtse soorten	13
6. Conclusies	14
6.1 Vleermuizen	14
6.2 Jaarrond beschermde nesten	14
6.3 Utrechtse soortenlijst	14
7. Bronnen	15
7.1 Literatuur	15
7.2 Websites	15
Bijlage 1. Foto-impressie plangebied	16
Bijlage 2. Wet- en regelgeving	18
Wet natuurbescherming	18

Natuurnetwerk Nederland	21
Wet dieren	21
Utrechtse soortenlijst	21

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Utrecht werkt aan een bestemmingsplan voor ontwikkeling van het BEFU-terrein in Oud Hoograven, Utrecht. Het bestemmingsplan maakt woningbouw mogelijk op het terrein.

De aanleiding van dit onderzoek is om duidelijkheid te krijgen of, ten behoeve van de vaststelling van het bestemmingsplan, de Wet natuurbescherming de uitvoerbaarheid van het plan wel of niet in de weg staat.

De gemeente Utrecht heeft Regelink Ecologie & Landschap gevraagd onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen, vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en de aanwezigheid van soorten van de Utrechtse soortenlijst.

Flora en fauna zijn in Nederland beschermd onder de Wet natuurbescherming. Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening worden gehouden met de aanwezige natuurwaarden. Met name gemeenten hebben hierin een belangrijke rol. Gemeenten zijn vergunningverlener in het kader van de omgevingsvergunning waarbij deze wetten zijn aangehaakt, zij beheren gebieden, stellen bestemmingsplannen vast (die niet strijdig mogen zijn met bestaande wet- en regelgeving) en zijn voor een deel ook projectontwikkelaar.

De gemeente Utrecht heeft een biodiversiteitsbeleid, waaronder in de toekomst eveneens soorten beschermd worden. Dit is vastgelegd in het document Utrechtse Soortenlijst, Uitwerking Groenstructuurplan t.b.v. Utrechtse soorten (Gemeente Utrecht, 2018). De Utrechtse soortenlijst voorziet in de bescherming van soorten en hun leefmilieu, die voor de Utrechtse biodiversiteit van speciaal belang zijn. Deze soorten zijn ook meegenomen in dit onderzoek.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Heeft het onderzoeksgebied de functie vliegroute voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Welke soorten vogels met een jaarrond beschermd nest komen voor in het onderzoeksgebied?
- Welke soorten van de Utrechtse soortenlijst komen voor in het onderzoeksgebied?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. In hoofdstuk 5 volgt de effectbepaling en in hoofdstuk 6 worden de conclusies van dit onderzoek weergegeven. Ten slotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 7).

Bij het opstellen van deze rapportage is uitgegaan van de definities zoals aanwezig op de website van Regelink Ecologie & Landschap¹.

---

¹ <http://www.regelink.net/kenniscentrum/definities-vleermuizenonderzoek/>

2. Werkwijze en inspanning

2.1 Vleermuizen

Het onderzoeksgebied is tijdens twee perioden (lente en nazomer) geïnventariseerd op de aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen. De onderzoeken hebben plaatsgevonden op maandag 15 juli 2019 en donderdag 12 september 2019. De onderzoeken startten direct rond zonsondergang en duurden twee uur. Er is onderzocht of er een vliegroute langs het BEFU-terrein en over de Vaartsche Rijn aanwezig is.

Op 12 september is tevens een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen in de bomen op het terrein. Dit onderzoek is uitgevoerd tussen 23 uur en middernacht.

Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, werd een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R05). Met behulp van het computerprogramma Batsound werden de opnamen nader geanalyseerd. Hierbij werden de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Voor sociale geluiden van vleermuizen werd gebruik gemaakt van Middleton, 2014 en Pfalzer, 2002. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen werd de determinatie geverifieerd en werd het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Tabel 1 Overzicht weergegevens van het vleermuisonderzoek

Datum	Starttijd	Eindtijd	Temperatuur	Windkracht	Neerslag	Bewolking
15-07-2019	21:30	23:30	15 °C	2 Bft	Droog	Zwaar bewolkt
12-09-2019	20:00	22:00	20 °C	3 Bft	Droog	Licht bewolkt
12-09-2019	23:00	00:00	19 °C	3 Bft	Droog	Licht bewolkt

2.2 Jaarrond beschermde nesten

Het gebied is onderzocht op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in bomen op 8 maart 2019. In deze tijd van het jaar zit er nog geen blad aan de bomen, waardoor een nauwkeurige inspectie plaats kan vinden.

Op vier momenten is in de ochtend een inventarisatie uitgevoerd naar de aanwezigheid van een broedgeval van de grote gele kwikstaart. De inventarisaties zijn uitgevoerd op 15 maart, 23 april, 2 mei, 17 mei 2019. De onderzoeken vonden plaats rond zonsopgang bij droge weersomstandigheden.

2.3 Utrechtse soortenlijst

Soorten van de Utrechtse soortenlijst zijn onderzocht op 8 maart, 15 maart, 17 mei, 5 september 2019.

Het onderzoek richtte zich op broedvogels, vaatplanten en bijen (en hun waardplanten). De onderzoeken naar de aanwezigheid van bijen heeft plaatsgevonden bij warm en zonnig weer, om de trefkans te maximaliseren.

2.4 Volledigheid inventarisatie

2.4.1 Vleermuizen

De inventarisatie van vliegroutes van vleermuizen is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2017 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur. Het onderzoek naar baltsende vleermuizen is niet volgens het protocol uitgevoerd en diende als indicatie voor de aanwezigheid van ruige dwergvleermuizen, die in bomen verblijfplaatsen kunnen hebben.

2.4.2 Vogels

De inventarisaties van grote gele kwikstaart is uitgevoerd volgens de richtlijnen van SOVON (SOVON, 2011).

Vogels met jaarrond beschermde nesten zijn zodoende voldoende onderzocht.

2.4.3 Vaatplanten

Voor het onderzoek naar vaatplanten is op basis van verspreiding en habitat voorkeuren een onderverdeling gemaakt welke planten er binnen de Gemeente Utrecht kunnen voorkomen. Voor de planten die potentieel binnen de Gemeente Utrecht kunnen voorkomen is in het veld binnen geschikte habitats gezocht naar deze soorten.

2.4.4 Bijen

Bijen zijn onderzocht onder optimale weersomstandigheden in de hoofdvliegtijd van de betreffende soorten. Vliegtijden zijn gebaseerd op Peeters *et al.* (2012).

2.4.5 Algemeen

De inventarisaties zijn steekproeven gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die nu niet waargenomen zijn op een ander tijdstip wél aanwezig zijn. Een dergelijke momentopname volstaat omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

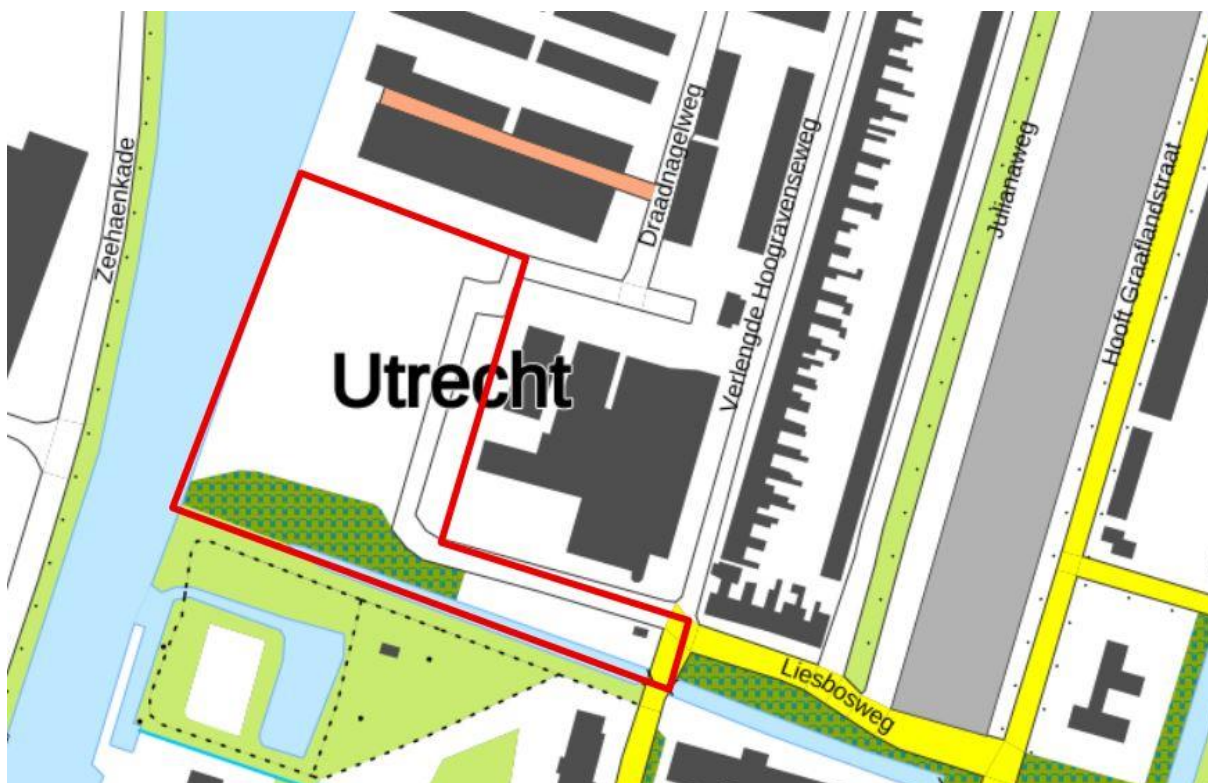
3. Omschrijving onderzoeksgebied

Het plangebied is gelegen aan de Liesbosweg in Utrecht in de provincie Utrecht. In figuur 1 is de begrenzing van het plangebied met rood aangegeven. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd

door het Liesboschpark, aan de westzijde door de Vaartsche Rijn, aan de noordzijde door bebouwing van de Draadstaalweg, en aan de oostzijde door kringloopcentrum De ARM en de Verlengde Hooggravenseweg.

Figuur 1 Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2019.

3.1 Ecotopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- Droog, braakliggend terrein met een kruidenrijke vegetatie;
- Aan de zuidzijde een bosstrook;
- Gedeeltes met stortingen van zand en puin.
- Geen gebouwen
- Verschillende soorten dunne bomen, waaronder lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) (diameter borsthoogte < 25 cm);
- Dikke bomen, waaronder wilg (*Salix sp.*), mogelijk met holtes (diameter borsthoogte > 25 cm);

3.2 Ingreep

De gemeente Utrecht is voornemens de ontwikkeling van woningen toe te staan in het onderzoeksgebied. Ingrepen die plaats zullen vinden bestaan uit:

- Bouwrijp maken;

- Aan en afvoer- bouwmaterialen;
- Realiseren nieuwbouw.

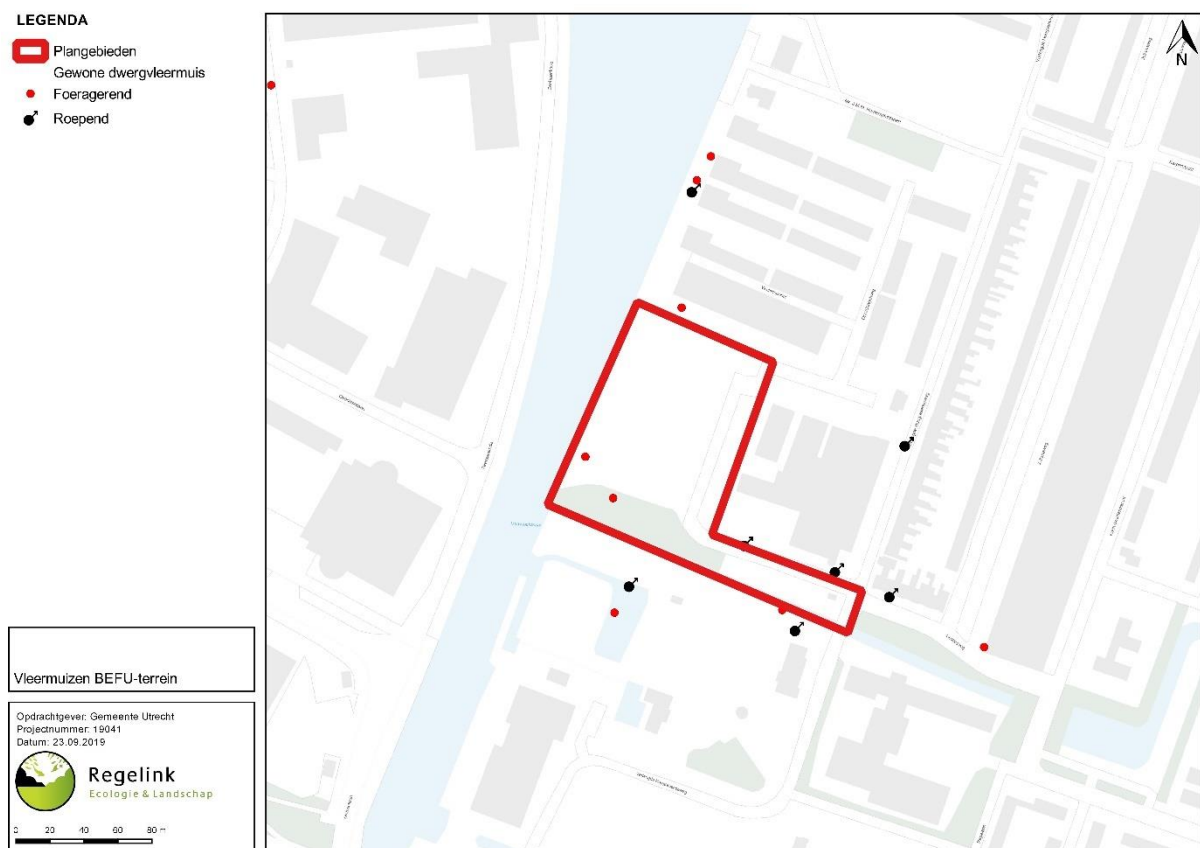
4. Resultaten

4.1 Vleermuizen

Gedurende het onderzoek werd binnen het onderzoeksgebied één vleermuissoort aangetroffen, de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). De soort is foeragerend en in de nazomer ook baltsend waargenomen. Er werd in lage aantallen (minder dan vijf dieren) gefoerageerd, waardoor het plangebied niet als essentieel onderdeel van het leefgebied bestempeld kan worden. De baltsende dieren toonden geen binding met het plangebied, de vermoedelijke paarplaatsen bevinden zich in de gebouwen van kringloopcentrum De Arm, pal ten oosten van het plangebied. Een kaart met een geaggregeerd overzicht van de waarnemingen is opgenomen in figuur 2.

Er is geen vliegroute vastgesteld, noch op het terrein, noch over de Vaartsche Rijn.

Er zijn geen aanwijzingen vastgesteld dat in de bomen op het terrein een paarverblijfplaats van vleermuizen aanwezig is.

Figuur 2 Kaart met waarnemingen van vleermuizen in het plangebied.

4.2 Jaarrond beschermde nesten

In de bomen zijn geen nesten aangetroffen die kunnen dienen als nestgelegenheid voor roofvogels en uilen. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in de bomen van het plangebied is uitgesloten.

Grote gele kwikstaart

Tijdens de ronde van 2 mei 2019 is een langsvliegende grote gele kwikstaart waargenomen. De vogel vloog ten westen van de Vaartsche Rijn in zuidelijke richting. In het plangebied zijn geen warnemingen van deze soort gedaan. De aanwezigheid van een nest binnen de grenzen van het plangebied is uitgesloten.

4.3 Utrechtse soorten

In het plangebied zijn territoria van merel en tjiftjaf vastgesteld. Beide territoria bevinden zich in de bosstrook aan de rand van het plangebied. De merel is een vogel die broedt in dicht struweel, lage bomen of in klimop. De tjiftjaf is een bosvogel en broedt in dichte vegetatie in een goed verstopt nest op of vlak boven de grond.

Langs de beschoeiing van de Vaartsche Rijn, in de zuidhoek van het plangebied, bevindt zich een groeiplaats van tongvaren op de oever in hetzelfde deel van het plangebied is een groeiplaats van wilde marjolein aanwezig.

Waardplanten voor bijen en bijen van de Utrechtse soortenlijst zijn niet aangetroffen.

Andere soorten van de Utrechtse lijst zijn niet aangetroffen en zijn daarom redelijkerwijs niet aanwezig op het onderzoeksterrein.

5. Effectbepaling

5.1 Wet natuurbescherming

5.1.1 Vleermuizen

Het plangebied wordt als foerageergebied gebruikt door de gewone dwergvleermuis. Door de lage aantallen en korte verblijfsduur van foeragerende dieren is het plangebied geen essentieel foerageergebied.

Gedurende het onderzoek werden geen vliegroutes waargenomen. Essentiële vliegroutes worden daarom niet in het plangebied verwacht.

Er werden geen paarverblijfplaatsen waargenomen.

De ontwikkeling van het terrein met woningbouw heeft daarom geen indirect effect op de functionaliteit van verblijfplaatsen die zich buiten het plangebied bevinden.

De gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie gewone dwergvleermuizen is niet in het geding. Er zal als gevolg van de plannen geen overtreding van de Wet natuurbescherming optreden.

5.1.2 Broedvogels

Er is een territorium van merel en tijftjaf vastgesteld. Deze nesten zijn in het broedseizoen beschermd. Werkzaamheden aan de bosstrook dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd om een overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

5.2 Utrechtse soorten

In het plangebied zijn groeiplaatsen van tongvaren en wilde marjolein aanwezig. Bij de ontwikkeling van het BEFU-terrein kunnen deze groeiplaatsen verloren gaan. Door de groeiplaatsen op te nemen in de ontwikkelplannen kunnen deze behouden blijven.

In de bosstrook zijn territoria van merel en tijftjaf vastgesteld. Bij kap- of rooiwerkzaamheden ten behoeve van de ontwikkeling van het terrein verdwijnt geschikt broedbiotoop van deze soorten. Door de bosstrook te behouden en op te nemen in de planvorming blijft het terrein geschikt voor deze vogelsoorten.

6. Conclusies

6.1 Vleermuizen

- Het onderzoeksgebied fungeert als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Het terrein is niet essentieel voor deze soort. Er zijn geen vliegroutes en geen verblijfplaatsen in bomen vastgesteld.
- De gunstige staat van instandhouding is niet in het geding.
- Omdat het onderzoek naar vliegroutes heeft plaatsgevonden volgens de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2017 van de Gegevensautoriteit Natuur kan gesteld worden dat het onderzoeksgebied afdoende is geïnventariseerd. Het onderzoek naar paarverblijfplaatsen is niet conform het vleermuisprotocol uitgevoerd. Uit de resultaten kan wel geconcludeerd worden dat er geen paarverblijfplaatsen in de bomen in het plangebied aanwezig zijn.

6.2 Jaarrond beschermde nesten

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig in het plangebied

6.3 Utrechtse soortenlijst

6.3.1 Broedvogels

Er is een territorium van merel en tijtjaf vastgesteld in de bosstrook in het plangebied. Door de bosstrook te behouden en op te nemen in de plannen wordt het broedbiotoop van deze soorten niet aangetast.

6.3.2 Vaatplanten

In het plangebied is een groeiplaats van tongvaren en wilde marjolein aanwezig. Door deze groeiplaatsen op te nemen in de planvorming blijven zij behouden.

6.3.3 Andere soorten

Er zijn geen andere soorten van de Utrechtse soortenlijst aangetroffen in het plangebied.

7. Bronnen

7.1 Literatuur

., 2015. Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour. Biotope, Mèze. Muséum national d'Histoire naturelle, Paris [Inventaires et biodiversité series].

2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

(2014) Social Calls of the Bats of Britain and Ireland. Pelagic Publishing, Exeter.

2011. Handleiding SOVON broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (19-12-2019)].

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. BIJ12, Utrecht.

2012. De Nederlandse bijen (Hymenoptera: Apidae s.l.). – Natuur van Nederland 11, Naturalis Biodiversity Center & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

2002. Inter- und intraspezifische Variabilität der Soziallaute. Fachbereich Biologie der Universität Kaiserslautern.

2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. [<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>. (19-12-2019)].

7.2 Websites

www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/

www.batecho.eu

www.vleermuis.net

www.zoogdiervereniging.nl

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01>

Bijlage 1. Foto-impressie plangebied

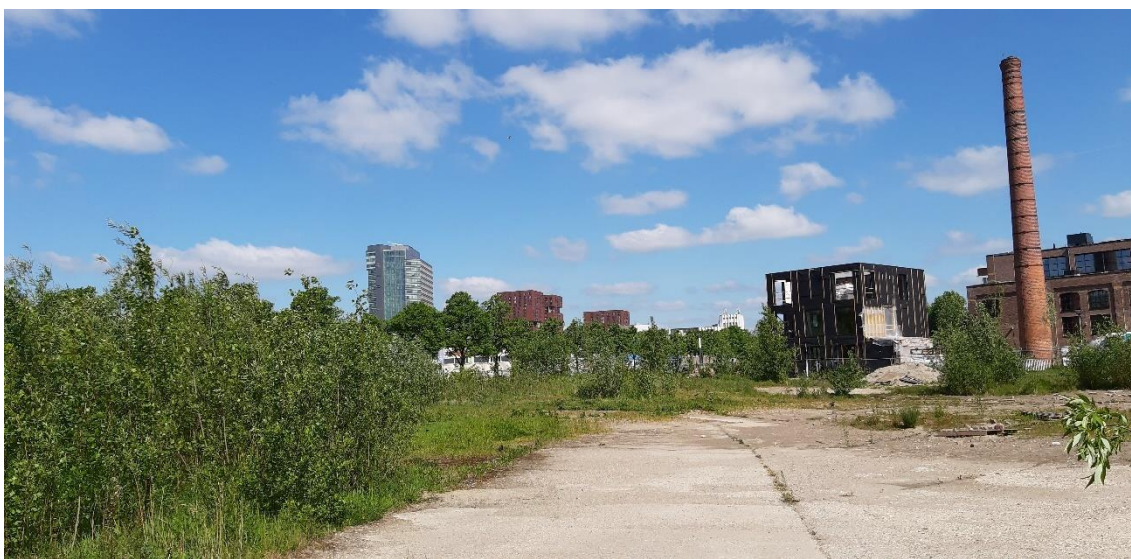

Foto 1 Het BEFU-terrein is een deels verhard, een deels met ruigte en kruidachtigen begroeid braakliggend terrein in de wijk Hoograven in Utrecht.

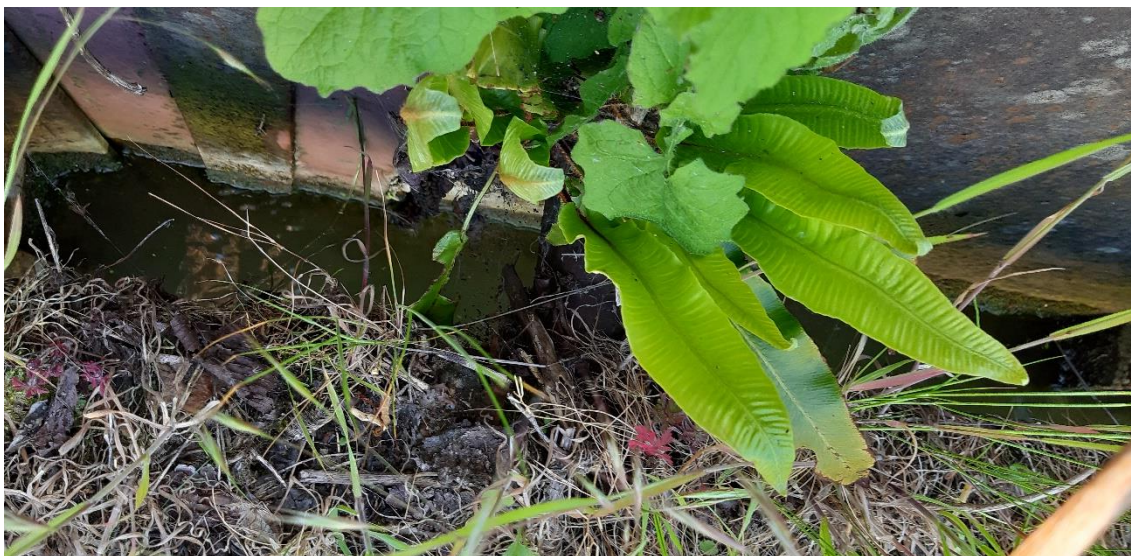

Foto 2 In de beschoeiing van het terrein is een groeiplaats van tongvaren gevestigd

Foto 3 Wilde marjolein langs de oever van de Vaartsche Rijn.

Bijlage 2. Wet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Wet natuurbescherming en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of,
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstrend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgens artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;

- uit populieren of wilgen bestaande wegbepantingen, bepantingen langs waterwegen en eenrijige bepantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande bepantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
  - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
  - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per bepantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten bepanting die niet wordt doorsneden door onbepante stroken breder dan twee meter;
  - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.

Utrechtse soortenlijst

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Onder deze nieuwe natuurwetgeving heeft een aantal soorten dat in de Flora- en faunawet nog beschermd was geen

beschermde status meer. Het gaat hierbij onder meer om muurvarens (o.a. tongvaren en steenbreekvaren) en orchideeën (o.a. brede wespenorchis en rietorchis). Dit zijn karakteristieke soorten, waarvoor de gemeente Utrecht en de vele vrijwilligers van natuur- en milieuclubs in Utrecht zich jaren hebben ingezet. De gemeente Utrecht heeft in het Groenstructuurplan (actualisatie 2018) vastgelegd dat zij de investering voor het beschermen en stimuleren van deze soorten voor en tijdens de Flora- en faunawet wil behouden. Deze soortenlijst is daar een uitwerking van.

Naast de voorheen beschermde soorten, zijn er soorten die nooit een wettelijke beschermingsstatus hebben genoten, maar die belangrijk zijn voor Utrecht en waar de gemeente actief beleid op voert (bijv. wilde bijensoorten). Deze soorten, waar vrijwilligers en de gemeente zich jarenlang voor hebben ingezet, verdienen ook bescherming. Tot slot zijn er in Utrecht voorkomende soorten die van nationaal belang zijn, deze zijn (op voordracht van natuur- en milieugroepen en deskundigen) aan de Utrechtse soortenlijst toegevoegd.

De drie hierboven genoemde groepen worden beschermd door de Utrechtse soortenlijst bij werkzaamheden in opdracht van de gemeente en via de omgevingsvisie.